

Kontich Schapenhagen

Archeologienota 2018B53 – 2018C57 Programma van Maatregelen

Kim

Aluwé

Ruben

Vergauwe

Pieter

Laloo

Project:
Kontich Schapenhagen

Opdrachtgever:
Provincie Antwerpen
Koningin Elisabethlei 22
2018 Antwerpen

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Kim Aluwé, Pieter LALOO

© 2018- GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba

Inhoudstafel

Colofon.....	i
Inhoudstafel	1
Inleiding	2
Programma van maatregelen.....	3
1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.....	3
1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	3
1.2 Impactbepaling	3
2. Programma van maatregelen	5
2.1 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	5
2.1.1 Administratieve gegevens	5
2.1.2 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	5
2.1.3 Onderzoeksstrategie, –methode en -technieken	5
2.1.4 Voorziene afwijkingen t.o.v. De Code van Goede Praktijk	6
Bibliografie.....	7
Bijlage.....	7

Inleiding

De initiatiefnemer plant de ecologische inrichting van de waterloop Babbelsebeek nabij de pauwhoevestraat te Kontich. Om dit te bereiken worden op een terrein van ca. 7000m² meerdere werkzaamheden uitgevoerd waaronder afgravingen en de aanleg van een flauwe oever, een gracht en een wal.

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt de drempelwaarden opgenomen in het Onroerendergoeddecreet (perceeloppervlak >3000m² en bodemingreep >1000m²). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermde archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt [GGA]. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een bureauonderzoek te maken met advies naar eventueel uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

Programma van maatregelen

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

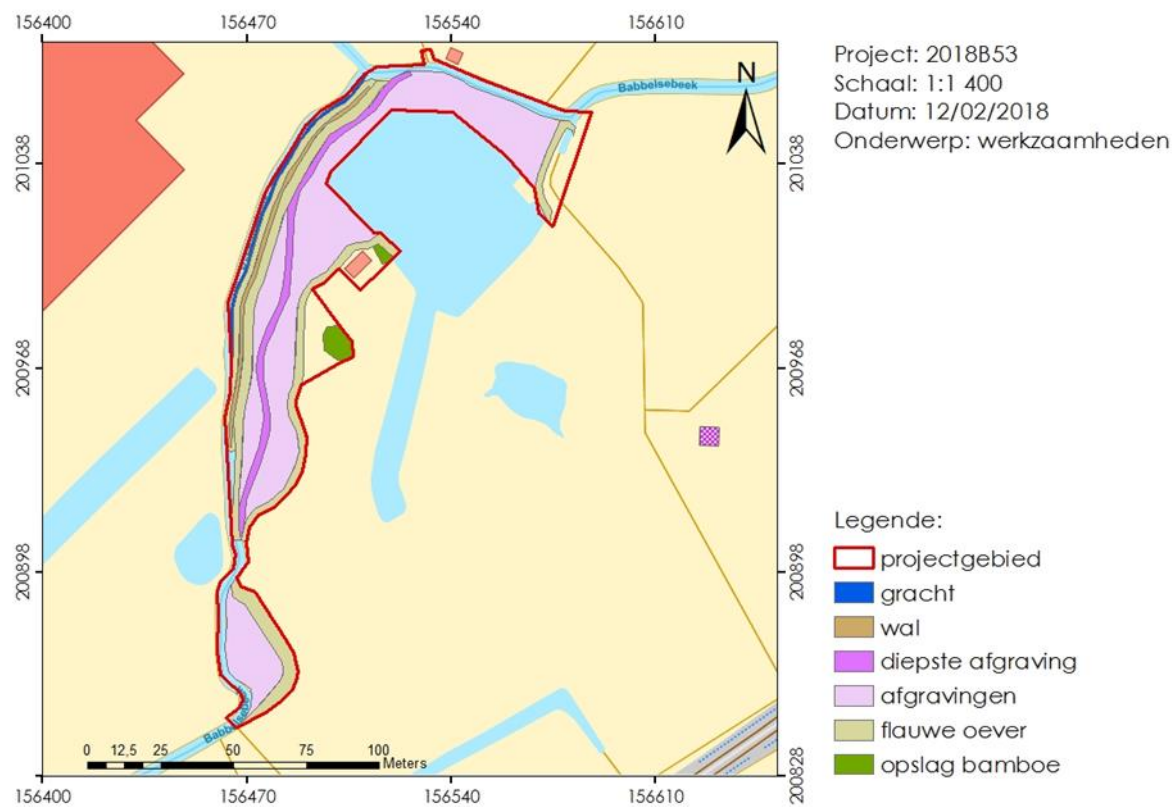
1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Uit het **bureauonderzoek** bleek dat de ruime omgeving van het projectgebied archeologisch potentieel heeft voor de aanwezigheid van vondsten en sporen vanaf het paleolithicum. Een werfcontrole toonde aan dat ten noorden van het projectgebied op de zuid gerichte droge oever van de beekvallei sporen en vondsten aanwezig waren uit de ijzertijd en de post-middeleeuwen. Door de ligging van het projectgebied in de zeer natte beekvallei, is het vinden van bewoningssporen en grafvelden onwaarschijnlijk. Wel behoren sporen van landschapsinrichting en -gebruik tot de mogelijkheden.

Uit het **landschappelijk bodemonderzoek** blijkt echter dat het gebied deels verstoord is door recente antropogene activiteiten en dat er deels een partiële bewaring is van een archeologisch niveau op ca. 40 à 45 cm onder het maaiveld. Het booronderzoek wees op een laag tot zeer laag potentieel voor het aantreffen van goed bewaarde steentijdartefacten vindplaatsen. In sommige zones kunnen er sporenvindplaatsen uit jongere perioden verwacht worden, maar gezien de ligging in de beekvallei zelf is er enkel kans op het aantreffen van sporen van landindeling en -gebruik, al zullen deze vrij lokaal zijn en moeilijk te vatten binnen het smalle en onregelmatige projectgebied. Om met 100% zekerheid de aan- of afwezigheid van archeologische sporen aan te duiden, dient verder onderzoek uitgevoerd te worden in de niet-verstoorde zones.

1.2 Impactbepaling

Met deze aanvraag wordt de ecologische inrichting van de Babbelsebeek gepland (fig. 1). Hiertoe wordt een gebied van ca. 3500m² afgegraven: ca. 3000m² wordt 0,5-1m diep afgegraven tot boven het bodemniveau van de Babbelsebeek en ca. 500m² wordt 1-1,5m diep afgegraven tot op het bodemniveau van de Babbelsebeek. Naast deze af te graven zones wordt een flauwe oever aangelegd. Hiertoe zullen afgravingen uitgevoerd worden op een totale oppervlakte van ca. 1500m². Voor de aanleg van een gracht en wal ter hoogte van de huidige loop van de Babbelsebeek zullen voornamelijk ophogingen uitgevoerd worden op een oppervlakte van ca. 500m². Twee zones (ca. 100m²) worden voorzien voor de opslag van bamboe om dit nadien af te graven en af te voeren.

Figuur 1: projectie van de geplande werkzaamheden t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt).

2. Programma van maatregelen

2.1 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.1.1 Administratieve gegevens

Naam en adres initiatiefnemer	Provincie Antwerpen, Dienst Integraal Waterbeleid, Desguinlei 100, Antwerpen
Locatie van het vooronderzoek	Kontich Pauwhoevestraat - Babbelsebeek
Bounding box	X 156596,152 156397,384 Y 201050,084 200882,074
Kadastrale gegevens	Kontich, Afd. 2 Kontich, Sectie E, 135A, 139A, 174A, 175A, 92B

2.1.2 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het onderzoeksdoel voor het uitgestelde vooronderzoek met ingreep in de bodem is na te gaan welk potentieel het projectgebied heeft voor de aanwezigheid en bewaring van sporen van landindeling en -gebruik uit de Romeinse tijd en latere periodes. Om dit archeologisch potentieel verder te kunnen vatten, adviseren we een vooronderzoek met ingreep in de bodem in de niet-verstoorde zones.

Dit verder onderzoek moet in eerste instantie dus de aanwezigheid van vindplaatsen aantonen of weerleggen en anderzijds bij het aantreffen van vindplaatsen die sites verder evalueren op bewaring, datering en eventueel ook fasering en nagaan welke impact de geplande werkzaamheden hebben op die vindplaatsen.

Volgende onderzoeksvragen dringen zich op:

- Zijn er sporen of structuren aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Wat is de implicatie voor de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf?
- Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte spoordensiteit?
- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?

2.1.3 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken

Proefsleuvenonderzoek

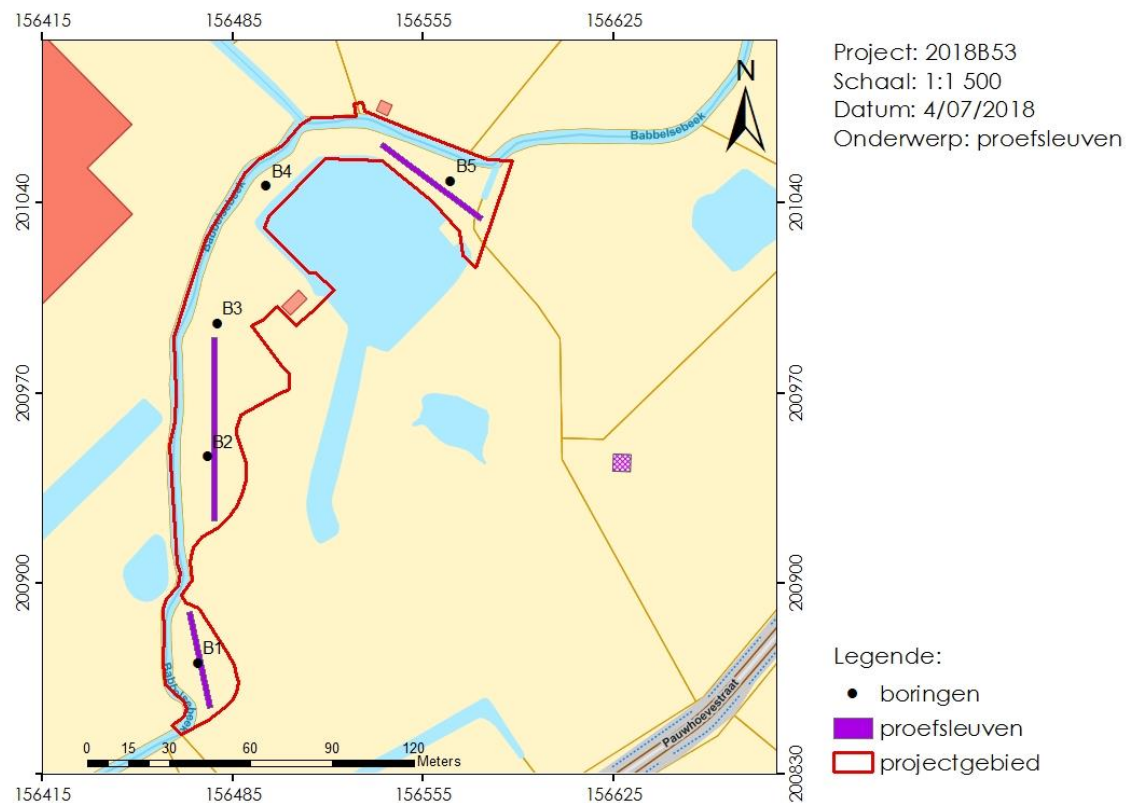
Uit het landschappelijk booronderzoek komt tot uiting dat er potentieel aanwezig is voor het aantreffen van archeologische sporen van landindeling en -gebruik vanaf de Romeinse periode tot heden. Dit niveau dient geëvalueerd te worden door middel van proefsleuven in de zones waar die niet of weinig verstoord lijken (fig.2).

We adviseren om te werken met proefsleuven van elk 2 m breed. Het projectgebied is te smal om parallelle proefsleuven aan te leggen (tussenafstand 15m). Omdat het projectgebied zeer onregelmatig is van vorm en er op basis van de boringen een verstoorde zone is vastgesteld, dient gekozen te worden voor drie aparte korte proefsleuven. Op deze manier wordt toch een dekkingsgraad van ca. 10% van het projectgebied bereikt, al wordt niet de gangbare methode van parallelle, continue proefsleuven gevolgd (Haneca et al., 2016, De Clercq et al. 2011). De sleuven worden waar nodig uitgebreid met kijkvensters in die mate dat sleuven en kijkvensters een gezamenlijke dekkingsgraad bereiken van ca. 12,5%. Bij voorkeur worden de proefsleuven dan ook aangelegd in de late lente, zomer of vroege herfst.

Voor deze fase dient een team van archeologen ingezet te worden waarvan de veldwerkleider aantoonbare ervaring heeft met het leiden van proefsleuvenonderzoeken en/of opgravingen in zandleemgronden (min. 5 door OE goedgekeurde rapportages). Ook een aardkundige met aantoonbare ervaring met archeobodemkundig onderzoek op zandleemgronden (min. 3 door OE goedgekeurde rapportages) dient tijdens het onderzoek ingezet te worden voor de registratie en beschrijving van de bodemprofielen.

2.1.4 Voorziene afwijkingen t.o.v. De Code van Goede Praktijk

nvt

Figuur 2: voorstel proefsleuvenonderzoek aangeduid op het GRB-bestand (©Geopunt)

Bibliografie

Literatuur

De Clercq W., Bats M., Laloo P., Sergeant J. & Crombé P., 2011, Beware of the known. Methodological issues in the detection of low density rural occupation in large surface archaeological landscapeassessment in Northern-Flanders (Belgium), in: BAR International Series, 2194, Oxford, Archaeopress, pp. 73 -89.

Haneca K., Debruyne S., Vanhoutte S. & Eryvynck A., 2016. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. Onderzoeksrapport 48, Agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel, 79p.

Bijlage

Figurenlijst

Figuur 1: projectie van de geplande werkzaamheden t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt). ...4
 Figuur 2: voorstel proefsleuvenonderzoek aangeduid op het GRB-bestand (©Geopunt)7